

шествовахъ на всѣкѣждѣ по България и Румелия и отлично знаа нарѣчията на страната; нигдѣ азъ не намѣрихъ старо-българския езикъ така чистъ, както въ Македония. Даже въ центра на еллинизма, Сересъ и Воденъ, съществуватъ най богати източници за филологическитѣ изискания по старо-славянския езикъ; за убѣждение въ това, стига да чуе човѣкъ, какъ говорятъ най проститѣ селяни. Що се касае до общинитѣ, които наричатъ себе си гръцки, то тѣй не знаятъ ни дума по гръцки, а сж принудени да се показватъ за гърци само отъ страхъ да не ги прѣслѣдватъ: отъ една страна гръцкия архиепископъ, отъ друга, — турцитѣ, които ги управляватъ, за които думата „българинъ“ е равностилна на думата революционеръ.

„Единъ случай ще покаже, какъ се отнасятъ къмъ българитѣ турскитѣ власти, върху които влияятъ гръцкитѣ агенти, особено гръцкото духовенство. Азъ посѣтихъ извѣстната солунска тъмница: Канлъ-Кула (Кървава Кула), гдѣто въ настоящитѣ йоще минути пжикатъ въ голѣмо множество българи, заточени безъ съдъ. Когато проникнахъ въ тая кула, придруженъ отъ единъ важенъ турскій чиновникъ, то до ушитѣ ми додоха слѣдующитѣ раздирателни молби: „Бога ради, нѣма-ли нѣкой да доде на помощъ?“ И послѣ затворника продължаваше: „Ето вече цѣла година какъ съмъ тука, и не знаа даже за какво“. Тогава турчена му каза: „Гяуръ, какво си се развикалъ?“ Когато нещастника разказа за своето арестуване, то турчена му рѣче съ усмивка: „А тебе какъ те викатъ!“ „Иванъ“, отговори нещастния. — „Ти си лудъ, Иване! Че има-ли нѣщо по прѣстѣпно, отколкото да те викатъ Иванъ“?

Азъ нѣма да описвамъ безчисленнитѣ измѣчвания въ Македония, причиняеми по насжскване на гръцкия архиепископъ, на българското население отъ баши-бозуцитѣ, заптитѣ и арнаутитѣ. Тѣ се разхождатъ отъ село на село, съ сабя въ ржка, за да подбуждатъ българското население да признаятъ себе си за гърци. Има вече двѣ години, какъ вий сами се занимавате съ тоя въпросъ въ английския и френския печатъ.

„Въ своя отчетъ за пжтешествието по Македония за по-